

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

ปีที่ 28
ฉบับที่ 2/2562

ข่าวสารอันตรายและของเสีย

Hazardous Substance & Waste Management News

บรรณาธิการ

สวัสดีค่ะ พบกับวารสารข่าว “สารอันตรายและของเสีย” ฉบับที่ 2 ประจำปี 2562 ในฉบับนี้จะขอเสนอบทความในด้านสารเคมีและของเสียอันตราย เรื่องแรก “อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านการจัดการสารเคมีและของเสียอันตราย ตอนที่ 1” กล่าวถึงความเป็นมาของอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสารเคมีและของเสียอันตราย ได้แก่ อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด (BC), อนุสัญญาเรอตอร์คัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ (RC), อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (SC) และอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท (MC) รวมไปถึงสาระสำคัญของอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสารเคมีและของเสียอันตราย ซึ่งในฉบับนี้จะเล่าถึงอนุสัญญาบาเซลฯ (Basel Convention, BC)

เรื่องที่สอง “การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอทสมัยที่ 2” กรมควบคุมมลพิษ พร้อมด้วย ประธานอนุกรรมการอนุสัญญามินามาตะฯ ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอนุสัญญามินามาตะฯ และผู้แทนหน่วยงานภายใต้กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าร่วมในการการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 2 (COP-2) ระหว่างวันที่ 19 - 23 พฤศจิกายน 2561 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส พร้อมสรุปสาระสำคัญของการประชุมฯ และผลการปฏิบัติงานของคณะผู้แทนไทย

เรื่องสุดท้าย “การจัดประชุมในระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสด้าน 3R ของประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ 9” เป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเทศไทย (กรมควบคุมมลพิษ) กระทรวงสิ่งแวดล้อม ประเทศญี่ปุ่น และศูนย์พัฒนาภูมิภาคแห่งสหประชาชาติ (UNCRD) จัดขึ้น ณ โรงแรมรอยัล ออคิด เซอร่าตัน กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 4 - 6 มีนาคม 2562 ในแนวคิด 3R as a way for moving towards sufficiency economy - Implications for SDGs เป็นเวทีสำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกที่จะร่วมกันแสดงความเห็นและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยหลักการ 3R เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

นอกจากนี้ ยังได้ให้ความรู้ด้านสารเคมี 2 ชนิด ซึ่งได้แก่ 1) Phenylhydrazine และ 2) Xylene ที่มีคุณสมบัติความเป็นพิษ ทั้งพิษเฉียบพลัน และพิษเรื้อรัง อาจส่งผลกระทบต่อร่างกายได้เมื่อได้รับสัมผัสสารเคมี ดังนั้น ควรตระหนักถึงอันตรายและระมัดระวังในการใช้สารเคมีให้มากขึ้น

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ หวังว่าเนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านทุกท่าน แล้วพบกันใหม่กับเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการกากของเสียและสารอันตรายได้ใหม่ในวารสารข่าว “สารอันตรายและของเสีย” ฉบับต่อไป สวัสดีค่ะ

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

- นายสุเมธา วิเชียรเพชร ● นางสาวพรพิมล เจริญสง ● นางสุนีย์ ต๊ะปิ่นตา ● นางสาววานิช สวาโย
- นายทวีชัย เจียรนัยขจร ● นายมานพ บุญแจ่ม ● นางสาวกุลชา ณะขว้าง

กองบรรณาธิการ

- นางสาวธีราพร วิริวุฒิกั ● นางศิริสมบุรณ์ ตะสิงห์ชะ ● นางสุนันทา พลทวงษ์ ● นางสาวศศิวิมล แนวทอง
- นายเชิดชัย วรรณทราย ● นางขามแก้ว มารคทรัพย์ ● นางสาวรัศมี สุขเจริญ ● นางสาวกมลชนก นวลศรีไพโร

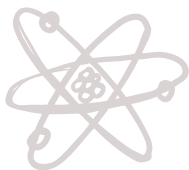
จัดทำโดย

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร 0 2298 2422 โทรสาร 0 2298 5393

Email: chem@pcd.go.th, <http://www.pcd.go.th>

อนุสัญญาาระหว่างประเทศ ด้านการจัดการสารเคมีและของเสียอันตราย [ตอนที่ 1]

นางสาวธิดาพร วิริวุฒิกน นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
นางศิรินาถ ฝ่องญาติ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
นางสาวณภาพร ตั้งถิ่นไท นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ กรมควบคุมมลพิษ
และ
นางสาวพัชรนันท์ ตาริน นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ความเป็นมาของอนุสัญญาาระหว่างประเทศด้านสารเคมีและของเสียอันตราย (Background of the International Conventions on Chemicals and Hazardous Waste)

ปัจจุบัน นานาประเทศทั่วโลกต่างก็เผชิญวิกฤตการณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า การทำลาย และการแก่งแย่งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ ก่อให้เกิดความไม่สมดุลและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนเกิดปัญหามลพิษ ซึ่งในที่สุดก็ส่งผลกระทบต่อกลับมายังมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

ประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักว่าไม่สามารถจัดการกับปัญหาเหล่านี้ได้ตามลำพัง การจัดทำความตกลงระหว่างประเทศเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาในประเด็นต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น โดยเป็นความตกลงที่กระทำขึ้นระหว่างรัฐที่เป็นลายลักษณ์อักษร และอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งอาจจัดทำขึ้นในระดับระหว่างประเทศ ระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาค และอาจจัดทำขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ กัน อาทิ อนุสัญญา (Convention) พิธีสาร (Protocol) และข้อตกลง (Agreement) ซึ่งแต่ละประเทศสามารถเลือกที่จะเข้าเป็นภาคีตามนโยบายและผลประโยชน์ของตน

หากกล่าวถึงความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเวทีระดับโลก คนส่วนใหญ่จะนึกถึงอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora 1973 หรือ CITES) อนุสัญญาว่าด้วยการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

หรืออนุสัญญาแรมซาร์ (Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat) ความตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งเป็นความตกลงตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (The United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)) ในขณะที่ อนุสัญญาที่เกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและของเสียอันตราย ซึ่งเป็นอีกมิติในการร่วมแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเช่นกัน แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร กล่าวคือ **อนุสัญญาบาเซล** ว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตราย และการกำจัด (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal) **อนุสัญญารอตเตอร์ดัม** ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ (Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade) **อนุสัญญาสตอกโฮล์ม** ว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants) และ **อนุสัญญามินามาตะ** ว่าด้วยปรอท (Minamata Convention on Mercury) โดยอนุสัญญาทั้ง 4 ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากผลกระทบที่เกิดจากสารเคมีอันตรายและของเสียอันตราย

สาระสำคัญของอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสารเคมีและของเสียอันตราย (Substantives of International Conventions on Chemicals and Hazardous Waste)

อนุสัญญาบาเซล (Basel Convention, BC)

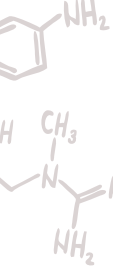
สืบเนื่องจากในอดีต จากการพัฒนาอุตสาหกรรมทำให้เกิดของเสียอันตรายในปริมาณมากและมีความเป็นอันตรายสูง ประกอบกับต้นทุนการกำจัดของเสียอันตรายเหล่านั้นมีราคาสูง จึงเกิดปัญหาการลักลอบนำของเสียอันตรายจากประเทศอุตสาหกรรมไปทิ้งในประเทศด้อยพัฒนาที่อยู่ในทวีปแอฟริกา อเมริกากลางและเอเชียใต้ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (The United Nation Environment Program : UNEP) จึงได้จัดประชุมนานาชาติขึ้นในเดือนสิงหาคม 2532 ณ นครบาเซล ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เพื่อจัดทำร่างอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัดขึ้นเพื่อควบคุมการนำเข้า ส่งออก และนำผ่านของเสียอันตรายให้เกิดความปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย รวมทั้งป้องกันการขนส่งที่ผิดกฎหมายและช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการของเสียอันตรายโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ได้เปิดให้ประเทศต่าง ๆ ลงนามเข้าร่วมเป็นภาคีตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม 2533 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2535 ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกที่ให้สัตยาบันเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาแล้ว จำนวน 186 ประเทศ และกลุ่มรัฐอีก 1 กลุ่ม คือ สหภาพยุโรป ส่วนแอฟริกาและสหรัฐอเมริกา ลงนามแล้วแต่ยังไม่ให้สัตยาบัน (ข้อมูลเดือนเมษายน 2562) สำหรับประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาบาเซล เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2540 และอนุสัญญาบาเซลฯ มีผลบังคับใช้ต่อประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2541 เป็นต้นมา

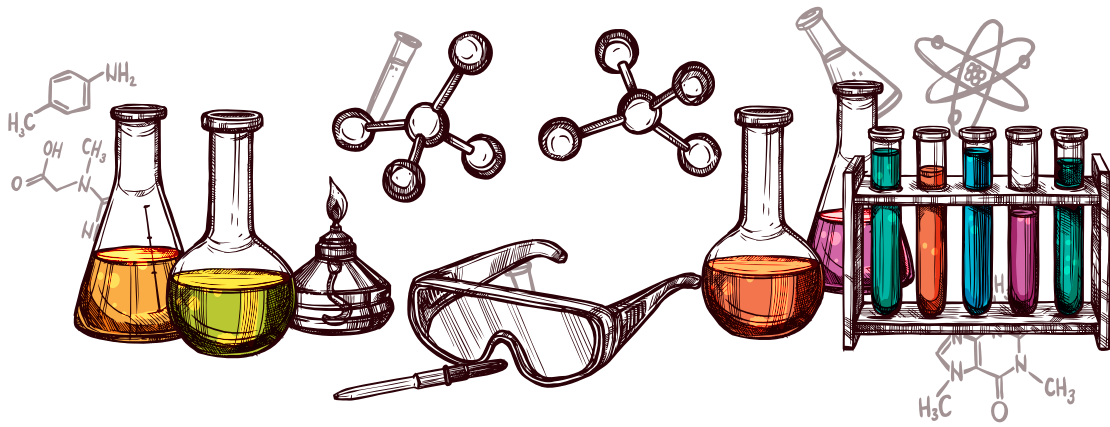
อนุสัญญาบาเซลฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ลดการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายให้เหลือน้อยที่สุด โดยการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) บำบัดและกำจัดของเสียอันตรายใกล้กับแหล่งกำเนิดมากที่สุดที่จะเป็นไปได้ โดยการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 3) ลดการก่อกำเนิดของเสียอันตรายทั้งเชิงปริมาณและความเป็นอันตราย

ข้อบัญญัติของอนุสัญญาฯ ประกอบด้วย 29 ข้อบท และ 9 ภาคผนวก มีสาระสำคัญในการควบคุมการเคลื่อนย้ายของเสียตั้งแต่ก่อนเริ่มการนำเข้า ส่งออก และนำผ่านแดน

ของเสียอันตรายไปยังประเทศอื่นโดยได้มีการกำหนดของเสียอันตรายภายใต้อนุสัญญาบาเซลฯ ในภาคผนวก 1 ของอนุสัญญาฯ รวม 45 ประเภท (Y1-Y45) เว้นแต่ประเภทที่ไม่เข้าข่ายลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามลักษณะอันตรายที่ระบุในภาคผนวก 3 ของอนุสัญญาฯ และเพื่อประโยชน์ในการใช้งานอนุสัญญาฯ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาบาเซลจึงได้จัดทำบัญชีรายชื่อของเสียอันตรายไว้ในภาคผนวก 8 (List A) ของอนุสัญญาฯ รวม 61 รายการ รวมทั้ง ได้กำหนดบัญชีรายชื่อของเสียที่ไม่เป็นอันตรายตามภาคผนวก 9 (List B) ของอนุสัญญาฯ รวม 59 รายการ ซึ่งได้รับการยกเว้นให้สามารถเคลื่อนย้ายเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้หากว่าของเสียนั้นไม่มีองค์ประกอบของของเสียที่ระบุในภาคผนวก 1 ของอนุสัญญาฯ จนเป็นเหตุให้แสดงคุณลักษณะความเป็นอันตรายตามภาคผนวก 3 ของอนุสัญญาฯ นอกจากนี้ อนุสัญญาบาเซลฯ ยังได้กำหนด “ของเสียอื่น” ที่ควบคุมภายใต้อนุสัญญาฯ คือ ของเสียที่ระบุในภาคผนวก 2 ของอนุสัญญาฯ ซึ่งเป็นของเสียซึ่งต้องได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ กล่าวคือ ของเสียที่เกิดรวบรวมจากบ้านเรือน (Y46) และกากที่เกิดจากการเผาของเสียจากบ้านเรือน (Y47) ส่วนของเสียที่ไม่ควบคุมภายใต้อนุสัญญาบาเซล คือ (1) ของเสียกัมมันตรังสี และ (2) ของเสียจากการปฏิบัติงานตามปกติของเรือเนื่องจากมีองค์การและอนุสัญญาระหว่างประเทศควบคุมเป็นการเฉพาะด้วยแล้ว

ภายใต้อนุสัญญาบาเซลฯ ได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งหน่วยงานผู้มีอำนาจ (Competent Authority) และ ศูนย์ประสานงาน (Focal Point) เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ ซึ่งประเทศไทยได้แต่งตั้งให้กรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจ มีหน้าที่พิจารณาคำขออนุญาตนำเข้าส่งออก หรือนำผ่านของเสียอันตราย และกำหนดมาตรการทางด้านกฎหมายภายในประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและควบคุมให้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ และกรมควบคุมมลพิษ เป็นศูนย์ประสานงาน มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในประเทศในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดในอนุสัญญาฯ และประสานงานกับฝ่ายเลขาธิการอนุสัญญาบาเซลฯ องค์การระหว่างประเทศ และประเทศภาคี

สมาชิกที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ มีหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงาน อาทิ กรมศุลกากร กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมสนธิสัญญา และกฎหมาย กรมการค้าต่างประเทศ การท่าเรือแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย สภาหอการค้าไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

การควบคุมของเสียอันตรายภายใต้อนุสัญญาบาเซลฯ จะเริ่มตั้งแต่มก่อนการนำเข้า ส่งออกและนำผ่านของเสียอันตรายไปยังประเทศอื่น โดยจะต้องแจ้งรายละเอียดและขออนุญาตตามขั้นตอนจากหน่วยงานผู้มีอำนาจ ของประเทศที่เกี่ยวข้อง และในการขนส่งจะต้องบรรจุหีบห่อและติดป้ายขนส่งด้วยวิธีการตามมาตรฐานสากล ตลอดจนต้องมีการประกันภัยและรับผิดชอบในกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้น โดยจะต้องนำกลับภายใน 30 วัน และต้องชดเชยค่าเสียหายหากเกิดอุบัติเหตุ สารรั่วไหลหรือปนเปื้อน

อนุสัญญาฯ จะไม่อนุญาตให้มีการส่งออกหรือนำเข้าของเสียอันตรายจากประเทศที่มีได้เป็นภาคี ยกเว้นจะทำความตกลงทวิภาคี และจะต้องให้ความร่วมมือกับนานาชาติในการจัดการของเสียอันตรายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม รูปแบบของความร่วมมือช่วยเหลือในด้านวิชาการระหว่างนานาชาติที่เป็นรูปธรรมคือ การก่อตั้งศูนย์ฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก 14 ศูนย์ฯ ประกอบด้วย ภูมิภาคแอฟริกาและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 5 ศูนย์ ตั้งอยู่ที่อียิปต์ ไนจีเรีย เซเนกัล แอฟริกาใต้ และอิหร่าน ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมี 3 ศูนย์ ตั้งอยู่ที่จีน อินโดนีเซีย และอินเดีย ภูมิภาคยุโรปกลางและตะวันออกมี 2 ศูนย์ ตั้งอยู่ที่รัสเซีย และสโลวาเกีย และภูมิภาคอเมริกาใต้และแคริบเบียนมี 4 ศูนย์ ตั้งอยู่ที่อาเจนตินา เอลซัลวาดอร์ ตรินิแดดและโตบาโก และอูรุกวัย

ในการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาบาเซลฯ ประเทศไทย จะได้ประโยชน์หลายประการ กล่าวคือ 1) สามารถป้องกันปัญหาการลักลอบนำของเสียมาทิ้งในประเทศ เนื่องจากอนุสัญญาบาเซลได้กำหนดมาตรการบังคับให้ประเทศภาคีผู้ส่งออกรับผิดชอบในการนำกลับภายใน 30 วัน และชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น 2) การปฏิบัติตามข้อกำหนดในอนุสัญญาบาเซล จะทำให้ทราบล่วงหน้าหากมีการนำเข้านำผ่าน หรือส่งออกของเสียอันตราย ซึ่งสามารถพิจารณาเตรียมการและเฝ้าระวังให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศได้มากกว่าการไม่ได้เป็นภาคีสมาชิก 3) การเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิก ทำให้ต้องมีการกำหนดมาตรการและระเบียบปฏิบัติที่เข้มงวดในการควบคุมการส่งออก นำเข้า และนำผ่านของเสียอันตรายรวมทั้งการจัดหาอุปกรณ์และสถานที่กำจัดของเสียอันตรายภายในประเทศ 4) ได้รับสิทธิในการส่งออกของเสียอันตรายเพื่อนำไปกำจัดในประเทศภาคีสมาชิกที่มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีความสามารถในการกำจัดของเสียอันตราย อาทิ การส่งออกของเสียอันตรายประเภทหม้อแปลงไฟฟ้าและตัวเก็บประจุไฟฟ้าที่มีสาร PCB ไปกำจัดในประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ เป็นต้น และ 5) สามารถค้าขายกับประเทศภาคีโดยการส่งออกและนำเข้าของเสียอันตรายเพื่อการอุตสาหกรรมที่ใช้ของเสียอันตรายเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต

อนุสัญญาบาเซลฯ จึงมิได้เป็นเพียงมาตรการด้านกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือและกลไกที่ทำให้เกิดการพัฒนากิจการจัดการของเสียอันตรายของประเทศภาคีสมาชิกให้อยู่ในระดับสากล และควบคุมการค้าของเสียอันตรายให้เป็นระบบมากขึ้น และช่วยลดความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมจากของเสียอันตราย

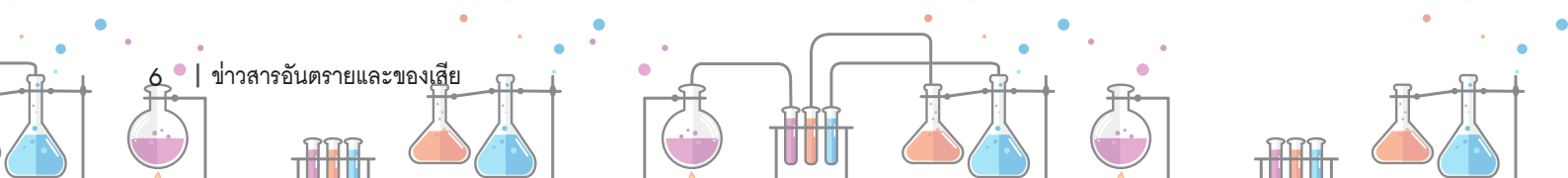
การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญา มินามาตะว่าด้วยปรอทสมัยที่ 2

The Second Meeting of the Conference of the Parties to the Minamata Convention on Mercury (COP-2)

นางสาวนภาพร ตั้งถิ่นไถ่

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ส่วนสารอันตราย

นางสุวรรณมา เตียรสุวรรณ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ หัวหน้าคณะผู้แทนไทย พร้อมด้วย นายชัชชม อรรถภิญญ์ ประธานอนุกรรมการอนุสัญญามินามาตะฯ ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะอนุกรรมการอนุสัญญามินามาตะฯ และผู้แทนหน่วยงานภายใต้กระทรวงที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์ กรมอนามัย และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) กระทรวงการต่างประเทศ (คณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส) กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) และกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ) ได้เข้าร่วมการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 2 (The Second Meeting of the Conference of the Parties to the Minamata Convention on Mercury (COP-2)) ซึ่งถูกจัดขึ้นระหว่างวันที่ 19 - 23 พฤศจิกายน 2561 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส และสามารถสรุปสาระสำคัญของการประชุมฯ และผลการปฏิบัติงานของคณะผู้แทนไทยได้ดังนี้

1. สาระสำคัญที่มีความก้าวหน้าในมติข้อตัดสินใจของการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 2 และจะนำไปหารือในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 3 ต่อไป คือ (1) การปล่อยปรอทสู่ดินและน้ำ (2) การพิจารณาเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับของเสียปรอท (3) แนวทางการจัดการพื้นที่ปนเปื้อน (4) การดำเนินการของกลไกทางการเงิน (5) การเสริมสร้างขีดความสามารถ ความช่วยเหลือทางเทคนิค และการถ่ายทอดเทคโนโลยี (6) คณะกรรมการอนุวัติและการปฏิบัติตาม (7) ความร่วมมือกับองค์การอนามัยโลกและองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (8) การประเมินประสิทธิผล และ (9) การปลดปล่อยปรอทจากการเผาของเสียในที่โล่ง

2. แนวทางที่ผ่านการรับรองในมติข้อตัดสินใจของการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 2 คือ (1) การกักเก็บชั่วคราวของปรอท (ที่ไม่ใช่ของเสีย) อย่างเป็นทางการต่อสิ่งแวดล้อม (Interim Storage) (2) การจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวรเดี่ยว (Standalone secretariat) ของอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส และ (3) การกำหนดจัดประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 3 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ระหว่างวันที่ 25 - 29 พฤศจิกายน 2562

3. สาระสำคัญที่ยังไม่ได้ข้อสรุปในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 2 และจะนำไปหารือในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 3 คือ (1) กฎระเบียบสำหรับการประชุมรัฐภาคีฯ (2) กฎทางการเงิน (3) การทบทวนภาคผนวก A และ B (4) อะมล็กัมทางทันตกรรมและ (5) การกำหนดรหัสอัตราศุลกากรโลก

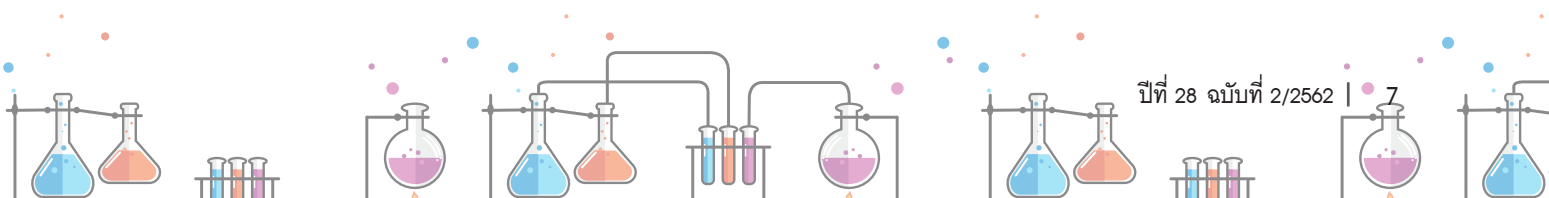
4. ผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะผู้แทนไทยในการประชุมรัฐภาคีว่าด้วยปรอท สมัยที่ 2

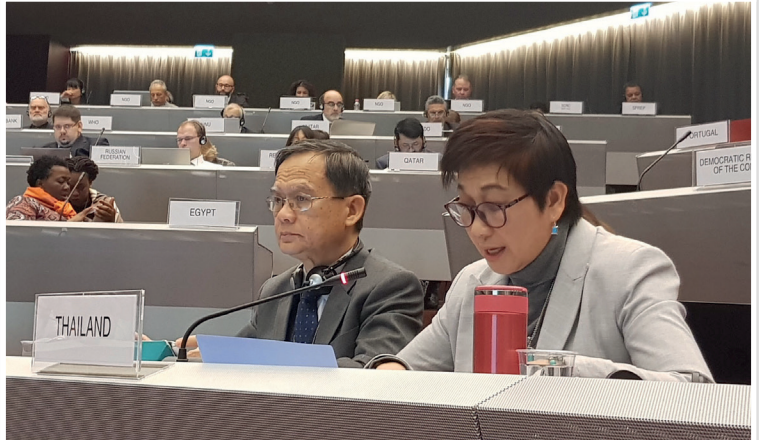
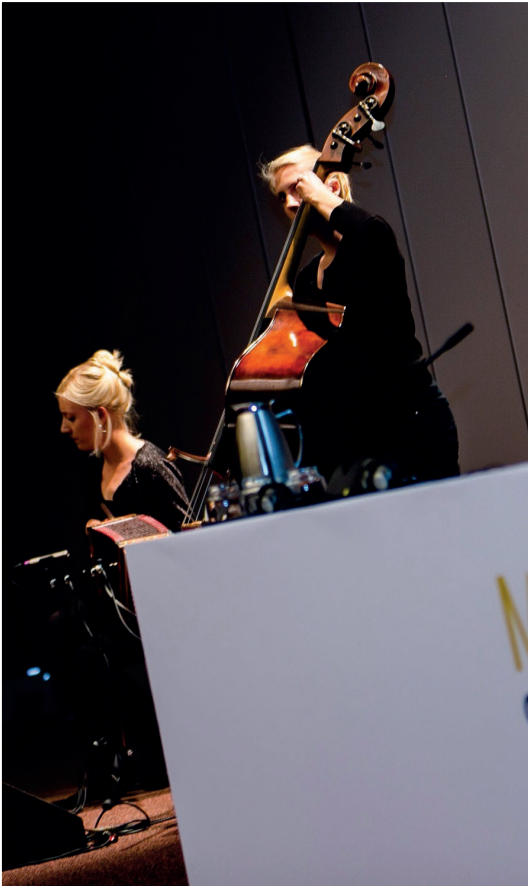
(1) การนำเสนอประเด็นอภิปราย (Intervention) ของประเทศไทย จำนวน 5 วาระคือ

- การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness evaluation) สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มประสานงาน (A global coordination group) ใน 5 ภูมิภาคทั่วโลก เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนปรอทในสิ่งแวดล้อม อาทิ อากาศ ดิน น้ำ มนุษย์ และสิ่งมีชีวิต พร้อมทั้งร้องขอให้ศึกษาแนวทางการประเมินประสิทธิผลภายใต้อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน
- ของเสียปรอท (Mercury wastes) ร้องขอให้กำหนดหลักเกณฑ์ของของเสียปรอท (Waste thresholds) ที่ไม่สร้างภาระอันเกินควรในการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอทของประเทศกำลังพัฒนา
- การปล่อยปรอทสู่ดินและน้ำ (Releases) เสนอให้ชะลอการจัดส่งข้อมูลการปล่อยปรอทสู่ดินและน้ำ จนถึงช่วงเวลาการจัดส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ครั้งแรก คือ ในปี 2021
- การกักเก็บชั่วคราวของปรอท (ที่ไม่ใช่ของเสีย) อย่างเป็นทางการต่อสิ่งแวดล้อม (Interim Storage) สนับสนุนการนำแนวทางการกักเก็บชั่วคราวของปรอทไปปรับใช้ พร้อมทั้งพิจารณาปรับปรุงแนวทางดังกล่าวภายหลังการนำไปปฏิบัติต่อไป
- การปลดปล่อยปรอทจากการเผาของเสียในที่โล่ง (Open burning of waste) สนับสนุนให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท รวบรวมข้อมูลการเผาของเสียในที่โล่งจากภาคีต่าง ๆ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมในประเด็นดังกล่าวตามความเหมาะสมกับสำนักเลขาธิการของอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสารเคมีและของเสียอื่น ๆ คือ อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของเสียอันตรายและการกำจัด อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ และอนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (BRS Conventions)

(2) การเป็นประธานคณะทำงานร่วม (Co-chair) และการรายงานผลความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะทำงานกลุ่มย่อยด้านวิชาการ (Technical matters) โดยผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ

(3) การร่วมเสวนาประเด็นอะมล็กัมทางทันตกรรมภายใต้อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท ในช่วง Lunchtime event โดยผู้แทนกรมอนามัย

การประชุมระดับรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่อาวุโสด้าน 3R ของประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ 9 (The Ninth Regional 3R Forum in Asia and the Pacific)

นางสาววาสนา แจ่มประจักษ์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ส่วนลดและใช้ประโยชน์ของเสีย

การประชุมระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสด้าน 3R ของประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ 9 เป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเทศไทย (กรมควบคุมมลพิษ) กระทรวงสิ่งแวดล้อม ประเทศญี่ปุ่น และศูนย์พัฒนาภูมิภาคแห่งสหประชาชาติ (United Nations Centre for Regional Development: UNCRD) จัดขึ้น ณ โรงแรมรอยัล ออคิด เชอราตัน กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 4 - 6 มีนาคม 2562 ในแนวคิด 3R as a way for moving towards sufficiency economy - Implications for SDGs เพื่อเป็นเวทีสำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกที่จะร่วมกันแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยหลักการ 3R โดยมีรูปแบบการประชุมเป็นการระดมความคิดเห็นด้านนโยบายและมาตรการ 3R รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนวิชาการ ความรู้ ประสบการณ์ และการดำเนินงานด้าน 3R ของประเทศต่าง ๆ

การประชุมทั้ง 3 วัน ใช้แนวคิดการจัดประชุมเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green Meeting) ลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastic) องค์ประกอบของผู้เข้าร่วมประชุมมาจาก 39 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกกว่า 700 คน ได้แก่ ผู้แทนรัฐบาลในระดับรัฐมนตรี เจ้าหน้าที่อาวุโส และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงที่เกี่ยวข้ององค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ทั้งนี้ พลเอกสุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เป็นประธานในพิธีเปิดร่วมกับ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม

ประเทศญี่ปุ่น และผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาภูมิภาคแห่งสหประชาชาติ (UNCRD) กิจกรรมภายในงานประกอบด้วย 1) การประชุมสัมมนาวิชาการ 2) การประกาศปฏิญญากรุงเทพฯ 3R (Bangkok 3R Declaration) 3) การจัดนิทรรศการจากภาครัฐและเอกชน เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักการ 3R เทคโนโลยีการจัดการของเสีย องค์ความรู้ เทคโนโลยีวิชาการ การถอดบทเรียน (Lesson learned) การดำเนินงาน 3R 4) นิทรรศการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับการจัดการสิ่งแวดล้อม และ 5) การศึกษาดูงาน

การประชุมในห้องประชุมเต็มคณะ มีการนำเสนอข้อมูลและการอภิปราย 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีต่อเศรษฐกิจพอเพียง 2) การใช้ประโยชน์แบบเศรษฐกิจหมุนเวียนของขยะพลาสติก 3) การเคลื่อนย้ายวัสดุรีไซเคิลและของเสียกับแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง 4) เทคโนโลยีที่เป็นตัวขับเคลื่อนพลังงานสะอาดและอุตสาหกรรมสีเขียวที่มีต่อเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) โครงการผู้นำสำหรับผู้กำหนดนโยบายอาวุโสด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน และยังมีการประชุมโต๊ะกลม ในหัวข้อความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้าน 3R ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อขยายบริการจัดการขยะของหน่วยงานท้องถิ่น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อส่งเสริมการลงทุนการดำเนินงานด้าน ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้น มีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ยังมีการประชุมในท้องถิ่นประชุมคู่ขนานจำนวน 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) เรื่องของการทบทวนร่างรายงานฉบับแรก เกี่ยวกับสถานการณ์ของขยะพลาสติกในเอเชียและแปซิฟิก ประเด็นความท้าทาย และโอกาสของเศรษฐกิจหมุนเวียน 2) การประชุมขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในการสร้างไลฟ์สไตล์ที่ยั่งยืน และชุมชนที่ยั่งยืนผ่าน 3Rs เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) การประชุมนำเสนอรายงานประเทศ (Country Report) ของทั้ง 39 ประเทศ ในเรื่องของผลการดำเนินงาน ความสำเร็จและความคิดริเริ่มที่สำคัญตามเป้าหมายของปฏิญญา 3R ฮานอย (ค.ศ. 2013 - 2023) เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับการศึกษาดูงาน จำนวน 2 เส้นทาง ได้แก่ 1) การแปรรูปขยะเป็นพลังงาน ณ บริษัท อีสเทิร์น เอเนอร์ยี พลัส จำกัด จ.สมุทรปราการ 2) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง ของกลุ่มบริษัท ปตท. เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการส่งเสริมพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง และเป็นแหล่งเรียนรู้การปลูกป่าเชิงนิเวศแบบยั่งยืน

จากการประชุมแบบเต็มคณะ มีการอภิปรายแนวคิดที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกลไกที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน และแนวคิดด้าน 3R และที่ประชุมยังได้รับรองรายงานการประชุมและรับรองปฏิญญา 3R กรุงเทพฯ ว่าด้วย

การป้องกันมลพิษจากขยะพลาสติกโดยใช้หลักการ 3R และเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาแนบแน่นนโยบายร่วมกันของผู้แทนประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก เพื่อส่งเสริมการนำหลักการ 3R และเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อลดมลพิษจากขยะพลาสติก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้าน 3R ในประเทศไทย รวมทั้งเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศและองค์กรที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยในประเทศให้ครบวงจร ทันสมัย และเป็นไปตามหลักสากล ทั้งนี้ ปฏิญญา 3R กรุงเทพฯ เป็นปฏิญญาแบบสมัครใจและไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย โดยประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก จะร่วมกันพัฒนานโยบาย 3R ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นการยกระดับของการรีไซเคิลพลาสติกในระบบเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มโอกาสในการนำกลับมาใช้ซ้ำ และการป้องกันการรั่วไหลของขยะพลาสติกสู่สิ่งแวดล้อมชายฝั่งและทะเล สนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาต่าง ๆ ใช้นวัตกรรมในธุรกิจรูปแบบใหม่ ซึ่งจะส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนให้มีความยั่งยืน เพิ่มห่วงโซ่อุปทานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและทางเลือกในการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เช่น การใช้ผลิตภัณฑ์ย่อยสลายได้ การออกแบบผลิตภัณฑ์พลาสติกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันได้ส่งเสริมพฤติกรรมของผู้บริโภคให้ใช้และซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การเป็นเจ้าภาพร่วมจัดประชุมระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสด้าน 3R ของประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ 9 ของประเทศไทยในครั้งนี้ สอดรับกับวาระที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน ในปี 2562 ถือว่าได้รับความสำเร็จเป็นอย่างสูง โดยประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงจุดยืนที่เข้มแข็งและชัดเจน ในเวทีระหว่างประเทศ ในการให้ความร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยหลักการ 3R และเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนใน ค.ศ. 2030

การประชุมในระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสด้าน 3R ของประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ 10 จะจัดขึ้น ณ สหพันธรัฐรัสเซีย โดยรัฐบาลจะเป็นเจ้าภาพร่วมกับกระทรวงสิ่งแวดล้อมญี่ปุ่น และศูนย์พัฒนาภูมิภาคแห่งสหประชาชาติ ในปี 2563

เศรษฐกิจหมุนเวียนคืออะไร?

เศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นทางเลือกพื้นฐานในปัจจุบันในการลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด และให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิตและบริโภค ด้วยการนำวัสดุที่ผ่านการผลิตและบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ ลดการใช้พลังงานและวัสดุต่าง ๆ เริ่มต้นจากการออกแบบให้มีอายุการใช้งานให้นานขึ้น การบำรุงรักษา การซ่อมแซม การใช้ซ้ำ การปรับแต่ง และการแปรรูปใช้ใหม่ สิ่งนี้จะตรงข้ามกับแนวคิดเศรษฐกิจแบบเส้นตรง คือรูปแบบการผลิตแบบ “ผลิต ใช้ และกำจัด” ซึ่งเศรษฐกิจหมุนเวียนนั้นวัสดุต่าง ๆ จะต้องนำกลับมา “หมุนเวียนใช้ใหม่แทนการทิ้ง” โดยทั่วโลกรับรู้ถึงวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนใน ค.ศ. 2030 และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประธานในพิธี ร่วมทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ โดยแต่ละรูปใบไม้ที่หน้าจอ เพื่อให้ใบไม้รวมตัวกันเป็นสัญลักษณ์งาน 3R Forum ครั้งที่ 9

วิสัยทัศน์กรมควบคุมมลพิษ

“ปกป้องสิ่งแวดล้อม ควบคุม กำจัดมลพิษเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ภายในปี 2569”

GreenPrint Reduce CO₂ Emission 20.18%
เครื่องหมายรับรอง “งานพิมพ์สีเขียวรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม”